

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorum

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

V. Capitula data Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-22974

frater? Respondet: Ad quod non sum dignus, isti confratres mei me adduxerunt. Et dicit: Quo honore fungeris? Respondet: Diaconus aut Presbyter sum, vel cuiuscunque gradus est. Et interrogat eum Archiepiscopus: Quot annos habes in diaconatu aut presbyteratu? Respondet quot. Iterum interrogat eum Archiepiscopus: Habuisti conjugem, aut de domo tua disposuisti? Ille respondet si habuit aut non, & si de domo sua disposuit. Et iterum interrogatur si aliquam dationem aut promissionem fecisset. Respondet: Absit. Iterum dicit ei: Quales codices in Ecclesia tua leguntur? Respondet: Octateuchum, Regnorum, Prophetarum, Actus Apostolorum, Evangelium, & Apostolorum epistolæ, atque Apocalypsis. Et iterum interrogat eum: Nosti canones? Et respondet: Doce nos Domine. Archiepiscopus dicit: Ordinationem si feceris, aptis temporibus fac, id est, primo, quarto, septimo, & decimo mense. Bigamos & curiales ad sacros ordines ne promoveas. Attamen dabitur tibi edictum de scrutinio quomodo debeas converteri. Tunc præcipit Archidiacono Episcopus, & relegit petitionem quam ipse electus à populo Archiepiscopo offert. Et dum lecta fuerit, dicit Archiepiscopus: Quoniam vota omnium in te conveniunt, hodie te abstinebis, & crastino, si placuerit Deo, consecraberis. Respondet Archidiaconus: Iussisti Domine. Et dat ipsi electo osculum Archiepiscopus, & egreditur foras. Alia verò die, quæ est dominica, procedet Archiepiscopus in Ecclesia; ibique Episcopi & Presbyteri cum eo vel ceteri ordines Clericorum consistunt. Et ingreditur Archiepiscopus secretarium, & jubet scholam psallere; proceditque de secretario cum omni decore in Ecclesia ipsa, sicut mos est. Completo verò introitu, non dicunt tunc *Kyrie eleyson*; sed mox Archiepiscopus dat orationem. Deinde legitur Apostolus ad Timotheum: *Karissime, fidelis sermo, si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat &c.* Et dum psallitur gradale, egreditur Archidiaconus cum acolythis & subdiaconis, & induit eum dalmaticam, planetam, & campobas, & introducit eum. Dumque introductus fuerit, vocat eum Archiepiscopus sic: Clerus & plebs consentiens civitatis illius cum adjacentibus parrochiis suis elegerunt hunc Diaconum vel Presbyterum Episcopum sibi consecrari. Oremus itaque pro eodem viro ut Deus & Dominus Iesus Christus tribuat ei cathedram episcopalem ad regendam Ecclesiam suam & plebem universam. Deinde schola incipit *Kyrie eleyson* cum letania prostrato Archiepiscopo cum Episcopis & ipso electo in terra ante altare. Completa verò letania surgunt, & benedicunt eum. Benedictione expleta, dat osculum Archiepiscopo. Et tenens eum Archidiaconus, deportat illum; & sic dat osculum Episcopis ac Presbyteris. Et tunc jubet eum Archiepiscopus super omnes Episcopos sedere. Et dum sederit, dicitur alleluia vel tractus, deinde evangelium, & expletur Missa. Dum verò venerit ad communicandum, Archiepiscopus porrigit ei formatam atque sacramentum oblationem. Et suscipiens ipse Episcopus, communicat ex illa super altare, & ceterum ex ea sibi reservat ad communicandum usque ad dies quadraginta, & postmodum ex præcepto Archiepiscopi communicat omnem populum. *Explicit.*

V.

Capitala data Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis.

I. **P**rimùm omnium fidem catholicam omnes Presbyteri, Diaconi, seu Subdiaconi memoriter teneant. Vt si quis hoc faciendum prætermittat, quadraginta dierum à vino abstineatur. Et si post abstinenciam neglexerit commendandum, replicetur in eo sententia.

II. Vt nullus Diaconus aut Subdiaconus cum mulieribus habitare aut converteri præsumat. Et si inventus fuerit hoc faciens, de gradu deiciatur, insuper & exilio destinatus, dies suos in penitentia finiat.

III. Vt ea quæ à Deo conservandis Christianis Principibus amore inlata sunt vel fuerint Ecclesis vel titulis, nullus exinde subtrahere præsumat, ne factæ res depopulentur. Et si quispiam præsumpserit, res quæ fraudatæ sunt quadruplo restituantur. Aut si non habuerit unde ipsa loca admittant, & res ipsas quæ fraudatæ sunt ab Episcopo ipsius recolligantur, & in ipso loco unde ablata sunt reformentur.

IV. De Presbyteris qui eos ad communionem recipiunt qui incestas nuptias contrahunt, id est, matrinam, cognatam, vel socrum, aut filiam, vel proximam agnatione conjunctam in conjugio sibi sociant, & ad eos pervenerint, admoncantur & separentur. Qui si distulerint, communionem priventur, & oblationes eorum à sacro altari non recipiantur. Et si Presbyter sciens hoc neglexerit distringendum, aut amicitias temporales adtendendum à communionem cum recipere sine emendatione aut penitentia, canonice subiaceat sententiæ.

V. De his Presbyteris qui post primam vel secundam correptionem seu admonitionem recipiunt idola colentes vel insipientes homines qui ad fontes atque ad arbores sacrilegium faciunt, necnon diem Iovis aut Veneris propter paganorum consuetudinem observant, & eos post primam aut secundam adhortationem communicaverint, aut oblationes eorum susceperint, quadraginta dierum spatium in pane & aqua sint contenti.

VI. Vt nullus sacerdotum extra iussionem Episcopi sui procuraciones seculares liceat excipere; excepta iussione Pontificis sui, religiosas causas secularium videlicet, aut Clericorum, pauperum, vel viduarum, sicut sacri præcipiunt canones. Si quis contempta hac observatione in talibus causis se implicasse inveniat, canonice sententiæ de usu præsumptionis subiaceat.

VII. Vt si cui sacerdoti ex qualibet muliere denuntiatum fuerit ut exinde suspicio malæ opinionis efficiatur, nullam cum ipsa habeat conversationem neque secretò neque præfenti. Si deinceps inventus fuerit, post secundam & tertiam contestationem, ut contemptor, gradus sui periculum sustineat.

VIII. Vt nulla Ecclesia cuiuslibet dioceseos ubi baptismum sit Presbyter absque Diacono esse

Ex schedis c. v. Iacobi Sirmondii.

reperiatur. Vnde omnis Presbyter non habens Diaconum eligat sibi personam, & plebi suae innotescat. Tunc ad Pontificem suum consignatis deducat cuius vitam probatam habeat, & Diaconus consecratur. Quod si distulerit Presbyter dicens eò quòd non habeat talem Clericum, Episcopus suus provideat ei ex Ecclesia sua aut unde voluerit bonam personam. Tantum est ut sine Diacono non sit. Constituitur enim Diaconus in uno cubiculo cum Presbytero suo maneat, deferens ei honorem ut dignum est, ante quorum lectos Clerici simul manere simili modo, ut se absque suspicionem sint, & Deus propitiatur. Non existente Presbytero intra domum, si ubicunque abierit, Diaconus post ejus egressum locum ejus obtineat ad suscipiendum vel ordinandum quod utilitas domui est, ita demum ut non Presbytero suo superbiat. Nam si hoc adentaverit, ab Episcopo suo de contemptu superbiae judicetur. Et de accessu Ecclesiae, quòd supra altare ponitur, seu undecunque accedere potest, sub amborum sigillo sit. Et non unus sine alterius notitia expendere, ubi necessarium fuerit, praesumat.

VIII. Ut nullus Episcoporum, Presbyterorum, seu Diaconorum, vel Clerici constitutus praedia Ecclesiae, hoc est, terras, potestatem habeat venditare, sed ne cuiquam parentum suorum donandi. Et qui hoc egerit, sub omni celeritate reddito pretio ad loca sacra in qua competunt revertantur. Si autem hac observatione contempta aliquis praesumpserit, res proprias in ipsa Ecclesia relinquat, & ipse foris ejiciatur, eò quòd divina congruat ratione ut qui Ecclesias accipiunt, ad regendum non ad dispargendum accipiant. Simili modo nullam habeat potestatem quolibet modo alienandum neque infiduciandum neque venditandum, sed itec sine voluntate Pontificis sui vicarios dandum, aut liberos dimitendum. Qui hoc praesumpserit, ut superius censuimus, si habet potestatem suam, aliud tantum restituat. Si non habuerit, expoliatus ex omnibus foris ejiciatur. Ipsae tamen res ad Ecclesiam cuius res sunt revertantur.

X. Ad nos perlatum est eò quòd quidam conjugati habentes titulos in quibus deserviant, de sacris vestibus mulierum vel filiarum suarum ornamenta faciant, & proprietario jure sibi defendant. Quòd Christianis hominibus nec loqui convegit, ut res sacras & quae in sacra loca offeruntur, mulierum suarum usurpent vel filiis ejus aut parentum. Et si hoc probatum fuerit, superiore feriatur sententia.

XI. Omnis Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, vel cunctus clerus qui sub Episcopo esse noscuntur, si causas habuerit, & minime potuerit inter se deliberare, tunc ad Pontificem suum convenient causam suam dicendam. Nam per nulla secularia judicia adire praesumant. Et qui hanc praerceptionem contempti fuerint, superioribus poenis subjaceant, ita ut poenitentia sint abstinentes à vini potione vel esu carniarum donec ad Metropolitanum suum accedat.

VI.

Incerti auctoris, sed qui anno Karoli M. vixit, homilia de decimis & de jejunio.

Totus homines debetis amare & benefacere, dilectissimi fratres. Sed plus illis debetis facere bene qui plus Deo servant & cum bona fide vivunt. Primitias de fructibus vestris & de laboratu debetis offerre ad altare, id est, spicas novas & uvas & fava. Alias primitias ad domum Presbyteri de omni fructu debetis portare, & Presbyter eas benedicat. Et sic cum benedictione Domini manducate. Et precamini Dominum ut cum sua gratia & misericordia concedat vobis in pace colligere alios fructus & in suo sancto servitio usitare & quòd illi placet inde facere. Et decimas vestras non debetis retinere nec tardè donare nec peini causa. Nec debetis expectare ut Presbyteri & Clerici alij decimas vobis requirant. Sed cum bona voluntate vos ipsi sine admonitione debetis donare & ad domum Presbyteri ducere. Alias elemosinas debetis dispensare per hospites & pauperes. Sed decimas non licet vobis donare alteri quàm sacerdoti. Et ille dispensat eas cum timore & reverentia Dei ad usum Ecclesiae & in luminaria & in susceptione hospitem & pauperum & in suos usus & suam necessitatem. Jejunia debetis custodire quatuor tempora in anno, id est, mense Martio in prima septimana, quando intrat Martius, debetis jejunare die Mercuris & die Veneris & die sabbati. In mense Junio in secunda septimana postquam Junius intrat, debetis jejunare die Mercuris & Veneris & die sabbati. In mense Septembris, in tertia septimana postquam September intrat, jejunate die Mercuris & Veneris & sabbati. In mense Decembris in quarta septimana jejunate die Mercuris & Veneris & sabbati. Et in illis diebus debetis venire ad Ecclesiam audire uniusquisque Missam & Deo offerre sacrificia & luminaria & incensum & elemosinas donare. Nullus Christianus debet laxare ista jejunia, si talis infans non est qui non possit jejunare, aut talis senex vel infirmus. Et qui ista jejunia laxat aut negligit, peccatum grande inde habet. Ista jejunia debetis custodire & observare, id est, die Mercuris ante initium quadragesimae, & die Iovis, Veneris, & sabbato. Et totum quadragesimum debetis jejunare, nisi in die dominico non debetis jejunare. Qui in die dominico sine aliqua necessitate jejunat, peccatum inde habet. In vigilia natalis Domini jejunare, & in vigilia Paschae & Pentecosten. In vigilia sancti Petri & sancti Andree & sancti Iohannis Baptistae jejunate, & precamini ut ipsi orent pro vobis ad Dominum. Et illos tres dies ante Ascensionem Domini jejunate. Et cruces & reliquias sequimini, non in joco, nec caballicando: sed cum humilitate & contritione cordis celebrate ipsas rogationes, & à carne omnes abstinete, & Missas audite. Qui vel alio tempore vel aliis diebus jejunat, mercedem inde habet. Tamen ista jejunia quae diximus nullus dimittere debet, sed cum bona voluntate debet ea custodire & orare pro se & pro suis